

zase do Říma se navrátil, dal velmi pěkný a nákladný oltář *in capitulo* postavit s tím nápisem: Oltář prvorozeného Syna božího.⁶⁾

Nyní také něco o místě, kde se Spasitel narodit měl, povězm. Bylo tehdy malé, ale ourodné a veselé městečko Betlém, které na naši řeč se vykládá dům chleba, pro tu příčinu, poněvadž v celé židovské krajině nikde pěknější a hojnější žito a víno neroste jako okolo toho městečka. V tom místě, kde Pán Ježíš narozen byl, před časy dům Davídův stal, protože chtěl také milostivý Pán Bůh v tom domě, ac zpusťým a zbořeným, narozen býti, neboť se také synem Davídovým chtěl nazván býti. To jest Bůh šest set let dřív, než se to stalo, skrze prodávka Micháše předpověděl, řka: Ty, Betlém Efrata, maličký jsi v tisících jidských, z tebe vyjde, ježto by panovníkem byl v Izraheli, a východ jeho od počátku a do dni věčnosti. To od Boha požehnané městečko leží tři hodiny od Jeruzaléma na silnici, kady se jde k Hebronu městu, a ačkoli v ta cesta velmi vrchovita a kamenná jest, však předce vsudy okolo nachází se mnoho pěkných polí, vinohradů, jak říkových, tak olivových stromů, kteří lidem tudý jdoucím velké pohodlí činí. Na půl cesty jest nevelmi vysoký vrch, z kterého se ponejprv městečko Betlém spatřiti může, což všem tudý putujícím velikou rozkoš a potěšení přináší. Leží Betlém na vrchu, který se od slunce východu až k západu vztahuje. Před časy bylo to městečko velmi nákladné stavěné, silným zděma a příkopy obehnané, nyní pak nic pěkného tam se nespátuje, neb ani zdi, ani věži okolo sebe nema, ani žádného vnitř pěkného stavění, nýbrž jen toliko malé domky z hlíny a z kamenní ustaveny, a těch dosti málo, v kterých chudí křesťané a Mouřeninové bydlí. Položení okolo Betléma jest velmi veselé, neb tam mnoho pěkné louky, ourodné ouzání, pěkné vinohrady a stromovi v hojnosti se nachází, takže žádné místo v celé krajině židovské tomu se nemůže vyrovnati, protož srděčně jest nad tím zletiti, že tak svatě a uslechtilé městečko, které prve tak slavně bylo, nyní pro hříchy naše tak zpusťené jest a v moci nepřítelů lidu křesťanského zůstává.^{m)}

Dále věděti máme, že Kristus Pán se narodil v jeskyni, která od přitrození tak učiněna byla. Ta jeskyně leží k východu slunce na konci městečka Betléma, kde prve zdi městské stály, ale ven z města do ní se vcházi. Na tom místě před davným časy bydleli páni betlémsí, totižto Booz, Obed, Jesse a David, neb na tom místě stal dům rodu jejích, v kterém také David král narozen byl. V čas pak narození Kristového byl ten dům rozbořený a jen samé třítny a rozbořené zdi stály, nad kterými jedna sprostna střecha vystavena byla tak, že pod ní dobytek stával.ⁿ⁾

Z té jeskyně po časech byl učiněn kostelíček, nad kterýmž velmi pěkný a nákladný chrám byl. Z toho chrámu jde se po jednécti kamenných stupních dolu do jeskyně, kde se Pán Ježíš narodil, která jest dokonce tmavá a záděného okna nema, však dnem i noci hoří tam velmi mnoho lamp. Zdi a zem v jeskyni jsou přitrozené pěkným bílým mramorem, klenutí pak není zdané, ale od přitrození ze skály tak jest vytesané. Místo, na kterém Pán Ježíš se narodil, jest k východu slunce při